

(SEYYİD MURTAZA (R.A

<"xml encoding="UTF-8?>

SEYYİD MURTAZA (R.A) ALİ B. EBU AHMED HÜSEYİN MUSEVİ [Ö. H/436, M/1015.]

DOĞUM YERİ

Seyyid Murtaza (r.a), hicri 355 yılının Recep ayında Bağdat'ta dünyaya geldi. Babası Ebu Ahmed Musevi ona Ali ismini verdi. Anne ve babası toplumun saygın ve ileri gelen ailelerindendi.

Babası o dönemin en önemli görevlerinden olan Allah evi ziyaretçileri, seyitler ve mazlumlari koruma sorumluluğunu üslenmekteydi.[1]

Annesi İmam Ali (a.s) soyundan olan, Hz. Fatıma'nın (s.a) ismini taşıyan mümine ve âlime bir hanımdı. Şiaların önderi Şeyh Müfid (r.a), Ahkamu'l-Nisa kitabını onun anısına kaleme almıştır.[2]

EĞİTİMİNİN BAŞLANGICI

Bir gün o takva ve ilim üstadı ders için Berasa Mescidinde derse başlar. Dersten bir müddet geçmişti ki, Şeyh ayağa kalkarak son derece saygı ve edeple selam vererek buyurun der.

Öğrenciler şaşkınlık içinde arkalarına dönüp baktıklarında, iffetli ve edepli bir bayanın iki çocuğuyla birlikte oraya geldiğini görürler. Hanım, Şeyh Müfid'e (r.a) dönerek : "Ey Şeyh! Bunlar benim evlatlarımdır.

Birinin adı Seyit Murtaza diğerrinin adı da Seyit Razi'dir. Bunlara fıkıh ve usul ilmilerini öğretmeni istiyorum."

Bu sözleri işiten Şeyh ağlamaya başlar. Öğrenciler merakla neler olup bittiğini anlamaya çalışıyorlardı. Şeyh ağlayarak: "Hakikat güneş gibi aydınlandı. Rüyamın tabiri gerçekleşti dedi ve sözlerine şöyle devam etti: "Dün dersten sonra dinlenmeye çekilmiştim.

Rüyamda bu mescitte oturup ders verdiğimi gördüm. Hz. Fatıma (s.a) oğulları İmam Hasan (a.s) ve İmam Hüseyin'in (a.s) ellerinden tutmuş ve yanıma getirmişti.

Sonra bana şöyle buyurdu: "Ey Şeyh! Oğullarım Hasan ve Hüseyin'i sana getirdim. Bunlara fıkıhlarını öğret! Uykudan uyandığımda derin düşünceye daldım. Kafamda gördüğüm rüyanın tabirini anlamaya çalışıyordum.

Kendi kendime; "Allah'ım, iki masum İmama öğretmenlik yapmak benim ne haddime dedim. Bu düşünceyle mescide geldim. Hz. Fatıma'nın (s.a) soyundan gelen iki tane pırlanta gibi seyyidin içeri girdiğini gördüm. Bu sahneyi gördükten sonra gördüğüm rüyanın tabirini anladım."[3]

SEYYİD MURTAZA'NIN (R.A) ÜSTATLARI

Seyyid Murtaza (r.a) üstatlık kürsüsüne gelene kadar kendi asrının üstatları önünde diz çökerek huzurlarından ilmi istifade etti. Seyyid Murtaza'nın (r.a) üstatlarından bazıları:

1-Şeyh Müfid (r.a)

2-Ebu Muhammed Musa Telekberi'nin oğlu (r.a)[4]

3-Şeyh Muhammed Saduk (r.a)[5]

4-Hüseyin b. Ali b. Babiveyh (Şeyh Saduk'un kardeşi)

SEYYİD MURTAZA'NIN (R.A) ÖĞRENCİLERİ

Seyyid Murtaza (r.a) Şia ve İslam âlemine birçok âlim yetiştirdi. Yetiştirdiği öğrencilerden her biri kendi dönemlerinin meşhur üstatlarından oldular. Burada o öğrencilerden bazılarının ismini

zikretmeyi uygun görüyoruz:

1-Şeyh Tusi (r.a), yaklaşık 20 yıl öğrenciliğini yapmıştır.

2-Ebu Ya'la Sallar-i Deylimi (r.a)

3-Ebu's-Salah-i Halebî (r.a)

4-Gazi İbni Berrac-i Tarablusi (r.a)

SEYYİD MURTAZA'NIN (R.A) DERS METODU

Seyyid Murtaza'nın (r.a) ders metodu diğer üstatlara benzemiyordu. Derslerine her mezhep ve inançtan öğrenciler katılıyordu ve şöyle nakledilir: "Yahudi biri kıtlık ve fakirliğin verdiği sıkıntıyla

Seyyid Murtaza'nın (r.a) yanına gelerek kendisine astroloji ilmi öğretmesini ister.

Seyyid, Yahudi adamı güler bir yüzle karşılayarak ona belirli miktar aylık bağlanmasını ve geçimini böyle temin etmesini ister. Yahudi adam, aradan fazla bir zaman geçmeden Seyyidin güzel ahlak ve edebinden etkilenecek Müslüman olur.

Seyyid Murtaza'nın (r.a) dersinin özelliklerinden biri de her öğrenciye kendi hal ve durumuna uygun aylık vermesiydi. Örneğin, Şeyh Tusi'ye (r.a) 12 dinar aylık veriyordu.

Dersinin bir başka özelliği ise; büyük şahsiyetler ve üstatların dersine katılmasıydı; hatta kendi üstadı Şeyh Müfid'de (r.a) dersine katılıyordu.

SEYYİD MURTAZA'NIN (R.A) DARU'L-İLİM VE KÜTÜPHANESİ

Bağdat, Seyyid Murtaza (r.a) döneminde ilim mer-keziydi. Uzak ve yakın yerlerden ilim âşıkları Seyyid Murtaza (r.a) gibi üstatların huzurundan istifade etmek için Bağdat'a geliyor ve buradan aldıkları ilim ve maneviyatla kendi bölgelerinde İslam'ı tebliğ ediyorlardı.

Öğrencilerinin ilim tahsiline engel olacak hiçbir sorun yoktu. Ancak şehirde baş gösteren

kuraklık ve kıtlık öğrencilerin geçimini olumsuz yönde etkiliyordu.

Öğrencilerin yararlanacağı bir kütüphanenin olmaması onları zor durumda bırakıyordu. Seyyid Murtaza (r.a) evinin bir bölümünü kütüphane yaparak öğrencilerin ve ilim ehlinin hizmetine sundu. Kurduğu o merkeze daha sonraları Daru'l-İlim adını verdi.[6]

Ebu'l Kasım Tenuhi, Gazi Medain ve Seyyid Murtaza'nın öğrencisi şöyle der: "Seyyid Murtaza'nın (r.a) kütüphanesinde yaklaşık 80 bin cilt kitap vardı."

Seyyid Murtaza'nın (r.a) o dönemde yapmış olduğu önemli işlerden biride şuydu; öğrencilerin geçimini sağlamak için kendi idaresinde olan köylerden birini öğrencilere vakfetti.

SEYYİD MURTAZA'NIN(R.A)TELİFLERİ

Seyyid Murtaza (r.a), Allah'u Taâlâ'nın kendine verdiği istidat ve üstün zekâ nimetinden yararlanarak kısa bir zamanda İslam'a yakışır bir şekilde sayısızca değerli eser ve hizmetler sundu.

Seyyid üstlenmiş olduğu onca meşguliyet ve sorumlulukların yanı sıra İslam âlemine önemli ve değerli eserler kazandırdı. Teliflerinden bazıları:

Fıkıh, Usul, Tefsir, Ulum-u Kur'an, Kelam, Hadis ve Edebiyat üzerine birçok kitap telif etti. Kitaplarından günümüzde de istifade edilmektedir. Merhum Allame Emini "el-Gadir" adlı kitabında Seyyid Murtaza'nın (r.a) 186 eserinin ismini zikretmiştir.

Seyyid Murtaza'nın (r.a) en tanınmış kitaplarından biri de kaleme aldığı 20 bin beyitlik şiir divanıdır. Seyyid fakihlik ve âlimliğinin yanı sıra kendi döneminde kardeşi Seyyid Razi'den (r.a) sonra en büyük şairler arasında gösteriliyordu.

Seyyid Murtaza'nın (r.a) teliflerindeki önemli noktalardan biri kaleme aldığı tüm konuları tam ve eksiksiz olarak sonuna kadar devam ettirmesiydi.

İmam Humeyni (r.a) Seyyid Murtaza'nın (r.a) İmamet hakkında yazdığı "Şafl" kitabı hakkında

şöyle der; Günümüzde İmamet hakkında yazılan kitapların hiçbiri Seyyid Murtaza (r.a) gibi İmamet konusunu hakkıyla yerine getirememiştir.

Bir başka nokta ise Seyyid Murtaza'nın (r.a) güncel meselelerle ilgilenmesiydi. Kaleme aldığı Mesailu'n-Nasiriyye, Mesailu't-Turablusiyye ve Mesail'u Musu-liyye adlı soru cevap kitaplarından anlaşılan şudur ki; Seyyid onca meşguliyetin yanı sıra halkla iç içe ve onların sorunlarıyla yakından ilgileniyordu.

SEYYİD MURTAZA (R.A) DÖRDÜNCÜ ASRIN İHYA EDİCİSİ

Allah'u Taâlâ'nın her asırda dini yaşatmak ve canlandırmak için birini göndermesi Müslümanlar arasında açık konulardan biridir. Üstat Muhammed Rıza Hekim (r.a) şöyle der: "Belki de bu inancın dayanağı bir hadistir." Ebu Davud Resul-i Ekrem'den (s.a.a.) şöyle naklediyor:

Resul-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyuruyor: "Allah'u Teâlâ bu ümmete her yüzyılın başında dini yaşatmak ve ilahi ahkâmı ayakta tutmak için birini gönderir."

Şia'nın büyük âlimlerinden Kuleyni'den Humeyni'ye adlı kitabın yazarı şöyle der:

Birinci asırda mektebi ihya eden ve canlandıran İmam Muhammed Bakır (a.s) olmuştur.

İkinci asırda İmam Ali b. Rıza (a.s), üçüncü asırda Muhammed b. Yakub Kuleyni (r.a), dördüncü asırda Seyyid Murtaza (r.a) ve günümüzde de İmam Humeyni (r.a) dini ihya etmiştir.

BAŞKALARININ GÖZÜNDE SEYYİD MURTAZA (R.A)

Seyyid Murtaza'nın (r.a) saygınlığı ve yüceliğini tüm İslam âlemi kabul etmektedir. Adını duyan her âlim ilim ve makamından övgüyle söz eder.

1-Allame Hilli onun hakkında şöyle der: "Seyyid Murtaza (r.a) ilimde eşsizdi. Âlimlerimiz onun ilim ve faziletinde ittifak etmişlerdir. Kelam, fıkıh, edebiyat ve şiir dallarında herkesten daha yetenekli ve âlimdi. Şia toplumu onun yaşadığı zamandan günümüze kadar (693) değerli ve ilmi kitaplarından büyük istifadeler etmiştir." [7]

2-Şia'nın büyük fakihlerinden Allame Bahru'l-Ulum (r.a) şöyle der: "O, İslam âlimlerinin en üstünüydü. Ona nasip olan ilim hiç kimseye nasip olmadı. Ahlak, fazilet ve seçkinliğine dost-düşman herkes itiraf etmekteydi.[8]

3-Ebu'l A'ala Muarra, Seyyid'i kendisine soran kimseye şu şiiriyle cevap vermiştir:

Ey Seyyid Murtaza'yı gelip bana soran kimse!

Bil ki O, her hata ve kusurdan uzaktı.

Eğer onu görseydin anlardın,

Tüm halkın yiğitliği onda toplanmış ve âlem tek bir evde cem olmuştur.

SEYYİD MURTAZA (R.A) VE TOPLUMDAKİ GÖREVLERİ

Seyyid Murtaza (r.a) bilimsel ve kültürel faaliyetleri ile birlikte kardeşi Seyyid Razi'den (r.a) sonra Şia toplumunun öderliğini ve Nekabet[9] makamını üstlenmişti. Nekabet makamı özel ve genel olmak üzere iki gruba ayrılıyordu.

Kurumun başında olan kişiye "Nakibu'n Nukaba" denilmekteydi. Nekabet makamına seçilen kişi en bilgin, soylu ve layık seyyidler arasından seçiliyordu. O, İslam ülkelerindeki tüm nakiblere nezaret ederdi.

Seyyid Murtaza (r.a) bu kurumun başkanlığını üstlendi. Hz. Ali (a.s) soyundan gelen seyyidler ve aleviler Beni Ümeyye ve Abbasi halifelerine özellikle de Mu'tazad zamanında zalim ve zorba halifelere karşı şiddetle mücadele ediyorlardı.

Bu yüzden sıkı takiplere ve zulümlere maruz kalıyorlardı. Seyydilerin ve Alevilerin büyük bir çoğunluğu zamanın baskıcı rejimin zulümlerini karşısında rahat nefes almak için kırsal ve dağlık bölgelerde yaşamayı tercih ediyorlardı. Hicri 279'da Mu'tazad'ın hükümet başına geçmesiyle az da olsa seyyidler ve Aleviler nispi bir rahatlığa kavuştu.

Seyyid Murtaza (r.a) üstlenmiş olduğu ağır görevlerin yanı sıra, Kâbe işlerini idare etme sorumluluğu ve mazlumlara hakkını savunma divanı başkanlık görevini üstlendi ve her üç önemli görevi ömrünün sonuna kadar başarıyla sürdürdü.

Seyyid Murtaza (r.a) üstlendiğı makamlardan yararlanarak İslam toplumuna özellikle de fakir ve yetimlere büyük hizmetler etti.[10]

SEYYİD MURTAZA'NIN (R.A) VASIYETİ

Seyyid Murtaza'nın (r.a) vasiyetinde oldukça dikkat çekici bir bölüm göze çarpmaktadır. Seyyid Murtaza (r.a), vasiyetinde tüm farz namazlarımın kaza edilmesini istiyor.

Bu sözü duyan yakınları ve etrafındakiler büyük bir merak ve şaşkınlık içinde niçin böyle bir istekte bulunuyorsunuz? Siz saygın, takvalı, imanlı, namaz aşığı ve vakit girmeden abdest alıp, sabırsızlıkla vaktin girmesini bekleyen birisiniz diye sorduklarında, Seyyid şöyle yanıt verir;

Evet, namazı çok seviyorum. Rabbimle münacat etmeye aşığım, bundan zevk alıyorum. İşte bu yüzden de vasiyet ediyorum namazlarımın kaza edilmesini istiyorum. Şimdiye kadar kılmış olduğum namazlar yüzde yüz Allah için olmayabilir.

Yüzde bir gibi küçük bir ihtimal bile olsa namazlarımın sadece rabbimin rızası doğrultusunda olmasını istiyorum. Eğer namazlar Allah'ın hoşnutluğu için olmazsa onun dergâhında kabul olmaz.

Amellerimin Allah katında kabul olmamasından korkuyorum. Görüldüğü üzere onca uğraş ve dünya makamı Seyyid'i (r.a) maneviyat ve ibadetten uzaklaştırmamıştı.

SEYYİD MURTAZA'NIN (R.A) ÖLÜMÜ

Seyyid Murtaza (r.a) bereketli bir ömürden sonra yaklaşık 80 yaşlarında hicri 436 yılı, 25 Rabiü'levvel Cumartesi günü Bağdat'ta rabbinin çağrısına lebbeyk dedi ve ebedi yurduna göç etti.

Ebu'l Hasan Neccaşı, Muhammed b. Hasan Caferi ve Sallar b. Abdülaziz'in yardımlarıyla gusül ve kefenlendi. Oğlu Seyyid Muhammed babasının cenazesine namaz kıldı.

Namazdan sonra cenazesi Bağdat'ın Kerh mahallesinde olan evine defnedildi. Dördüncü asr onun acı ölümüyle büyük bir şahsiyetini kaybetti. Bir süre sonra bedeni Kerbela'ya ceddi İmam Hüseyin'in (a.s) etrafında bir yerde bulunan kardeşi Seyyid Razi'nin (r.a) mezarının yanına intikal edildi.

[1]-Mefahir-i İslam, c.3, s.268.

[2]-Mefahir-i-İslam, c.3, s.268.

[3]-Feridu'r-Razaviye, s.285, "Şeyh Abbas Kummi"

[4]-Ravzatu'l Cennat, c.6, s.119.

[5]-Şeyh Hürr-i Amuli, c.2, s.283.

[6]-el-Gadir, c.4, s.268.

[7]-Mefahir-i-İslam, c.3, s.272.

[8]-Mefahir-i-İslam, c.3, s.274.

[9]-Nekabet: O zamanlar seyyidlerin ve Ebu Talip oğullarının işlerine bakan bir kurumdu.

"[10]-Sima-i Ferzanegan, c.3, s.366, "Rıza Muhtariyan